

ISSN 2312–1165

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Г А Л И Ч И Н А

НАУКОВИЙ І КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНІЙ КРАЄЗНАВЧИЙ
ЧАСОПИС

31'2018

Івано-Франківськ

УДК 94 (477): 355.311

Засновник видання: ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Зареєстровано як друкований засіб масової інформації

Реєстраційне свідоцтво КВ № 15260–3832 ПР від 05.06. 2009 р.)

Часопис внесено до Переліку наукових фахових видань України з історичних наук (Наказ МОН України від 7 жовтня 2015 р.)

Рекомендовано до друку вченою радою ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” (протокол № 12 від 27 грудня 2018 р.)

Головний редактор: Микола Кугутяк

Заступник головного редактора: Ігор Райківський

Відповідальний секретар: Олег Єгрешій

Редакційна колегія: Сергій Адамович, д.і.н., професор (Івано-Франківськ, Україна), Мирослав Волощук, д.і.н., професор (Івано-Франківськ, Україна), Олег Єгрешій, к.і.н., доцент (Івано-Франківськ, Україна), Олег Жерноклеєв, д.і.н., професор (Івано-Франківськ, Україна), Володимир Комар, д.і.н., професор (Івано-Франківськ, Україна), Андрій Королько, к.і.н., доцент (Івано-Франківськ, Україна), Микола Кугутяк, д.і.н., професор (Івано-Франківськ, Україна), Ігор Райківський, д.і.н., професор (Івано-Франківськ, Україна), Петро Сіреджук, д.і.н., професор (Івано-Франківськ, Україна), Степан Борчук, д.і.н., професор (Івано-Франківськ, Україна), Лілія Шологон, д.і.н., професор (Івано-Франківськ, Україна), Джура Гарді, доктор філософії, професор (Новий Сад, Сербія), Мартін Гомза, доктор габілітований, професор (Братислава, Словаччина), Еугеніуш Коко, доктор габілітований, професор (Гданськ, Польща), Беата Лоренс, доктор габілітований, професор (Жешув, Польща), Анджей Янечек, доктор габілітований, професор (Варшава, Польща), Станіслав Стемпень, доктор філософії (Перемишль, Польща).

Адреса редакційної колегії: 76018, Івано-Франківськ, вул. Т. Шевченка 57, e-mail: ludyna@ukr.net

Дивіться наші статті на сторінках: Офіційна сторінка в інтернет-мережі: <http://journals.pu.if.ua/index.php/istgal>

Журнал індексується:

Наукометричною системою **Index Copernicus** (Республіка Польща) – ICV 2017: 45.28

Статті і анотації присутні у міжнародній бібліотечній базі Google Scholar

СТОРІНКИ ЖУРНАЛУ ВІДКРИТІ ДЛЯ ДИСКУСІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ, А ТОМУ ЇХ ЗМІСТ НЕ ОБОВ'ЯЗКОВО ВІДОБРАЖАЄ ПОГЛЯДИ РЕДАКЦІЙНОЇ РАДИ

При передруці матеріалів посилання на дане видання обов'язкове

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, імен та інших даних несуть автори публікацій

На обкладинці – робота художника Олега Чуйка “Скит Манявський” (2005 р.), на звороті – “Вечір на церковному подвір'ї” (2012 р.)

ГАЛИЧИНА. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. 2018. Ч. 31. 237 с.

GALICIA. Scientific, Cultural and Educative Local Lore Periodical. 2018. Ч. 31. 237 p.

© ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, 2018

© Факультет історії, політології і міжнародних відносин, 2018

IN MEMORIAM

УДК 94 [37+008] : 911. 375 (477.4)

**ОСОБИСТІ ФОНДИ ВОЛОДИМИРА ГРАБОВЕЦЬКОГО
В АРХІВНИХ УСТАНОВАХ ЛЬВОВА ТА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА****Ігор РАЙКІВСЬКИЙ**

*ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”,
кафедра історії України і методики викладання історії,
вул. Шевченка 57, 76018, Івано-Франківськ, Україна
e-mail: i.raj @ ukr.net
DOI gal.31.7-13*

У статті проаналізовано особисті фонди в архівних установах Львова та Івано-Франківська Володимира Грабовецького – доктора історичних наук, професора, першого завідувача кафедри історії України в Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника. Він залишив значну творчу спадщину – десятки книжкових видань, сотні статей, та наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. передав свою приватну збірку на зберігання у відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника (фонд № 268) та Державний архів Івано-Франківської області (фонд № 2173, 832 справи). Серед матеріалів приватної колекції В. Грабовецького – документи біографічного характеру (оригінали й копії свідоцтв, дипломів, почесних грамот і т. п.), авторські рукописи монографій і статей, сценарії телепередач, творчі заготовки, листування з різними науковими і громадськими організаціями, видавництвами, своєю родиною, документація установ, у яких працював вчений, викладач і громадський діяч (наукові звіти В. Грабовецького в Інституті суспільних наук АН УРСР, матеріали про присвоєння вченого звання професора, витяги з протоколів засідань кафедри історії України Прикарпатського національного університету та ін.), тексти лекцій, книги з дарчими написами, періодичні видання, краєзнавча література, дипломні роботи, що захищалися під керівництвом професора, тощо.

Опрацювання матеріалів особистих фондів В. Грабовецького в державних архівних і бібліотечних установах Львова та Івано-Франківська є цінним не тільки безпосередньо для дослідження його життя і діяльності: особливостей характеру, творчої діяльності, взаємин з людьми, які оточували, а й духу тогочасної епохи крізь призму документів особового походження. Приватна колекція В. Грабовецького як окремий вид першоджерел (документи особового походження) набуває особливого значення на тлі методологічного пошуку в сучасній українській історіографії, коли стало популярним вивчення історії повсякденності та антропологічний підхід до історичного минулого.

Ключові слова: *особисті фонди, приватна колекція, архівні установи, джерела особового походження, Володимир Грабовецький, відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника, Державний архів Івано-Франківської області.*

Однією з тенденцій сучасної української історичної науки є, за словами дослідниці О. Коляструк, “звернення дослідників до історії повсякденного життя суспільства. [...] Без вивчення механізмів щоденного буття людини неможливе адекватне розуміння не тільки її приватної сфери, а й суспільного життя в цілому”. Досліджуючи суспільні відносини в минулому, що є завданням історичної науки, необхідно розуміти суспільство не просто як “сукупність індивідів, груп чи верств”, а “систему загальноприйнятих ними стосунків, вироблення яких ... відбувається на індивідуальному рівні”, водночас “передбачає суспільну адаптацію з урахуванням державної політики та ідеології, національно-культурних традицій, а також щоденних життєвих практик”¹. Історичне минуле доцільно розглядати крізь призму буденності, що включає в себе необхідність використання і входження до наукового обігу документів особового походження – листів, щоденників, спогадів, нотаток для пам’яті, фотодокументів тощо. У тра-

¹ Коляструк О. А. Повсякденність як об’єкт історичного дослідження: окремі методологічні зауваження. *Література та культура Полісся*. 2009. Вип. 52. С. 187, 189.

диційній історіографії ці документи відверто “зневажають” через їх надмірну суб’єктивність, тоді як в історії “знизу” вони є “чи не визначальними”, бо “мають виразний відбиток індивідуальності автора, його особистісного розуміння і бачення світу, його ставлення до описуваних подій”².

Щоправда, робота з документами особового походження вимагає певних застережень, насамперед врахування їх суб’єктивності, усвідомлення того, що в них “реалії повсякдення виринають вибірково, суголосно настрою автора”, а приватна інформація не може бути екстрапольована на сукупність відносин досліджуваного періоду. Документи приватного походження не є публічними, адресуються конкретному читачеві, для сучасного дослідника це дає можливість не просто відтворити факти минулого, а швидше дати відчуття реалій, розуміння атмосфери подій крізь призму особистого. Французький історик М. Блок слушно називав джерела повсякденності “мимовільними очевидцями”, визнаючи, що “вони заворожують своєю безпосередністю і ширістю, наче зненацька підслухана розмова”³. Однак трапляються випадки, коли різні джерела особового походження нагромаджуються свідомо упродовж усього життя автора і пізніше передаються в архівні установи для опрацювання майбутніми дослідниками. Особисті фонди відомих діячів (громадських активістів, науковців та ін.) у центральних або місцевих архівах, відділах рукописів бібліотек в Україні становлять значну цінність для історичних досліджень.

З цього погляду науковий інтерес викликає приватна колекція Володимира Васильовича Грабовецького – доктора історичних наук (1968 р.), професора (1980 р.), академіка АН Вищої школи України (1995 р.), першого завідувача кафедри історії України в Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника (1990–2007 рр.), що була накопичена ним за тривалий час наукової і громадської діяльності. Частину матеріалів, що залишилася після смерті дослідника в грудні 2015 р. (зокрема, приватне листування, нотатки для пам’яті, чернетки і заготовки до книг та статей, часописи на історичну тематику, вирізки з газет кінця 1980-х рр. – початку 1990-х рр., колекція листівок і фотографій, пам’ятні фотоальбоми та ін.), нещодавно передав його син Богдан Грабовецький для опрацювання і зберігання на кафедрі історії України і методики викладання історії. Вони були вивчені доцентами кафедри О. Єгрішем і М. Сигидином та свідчать про широкі зацікавлення автора, його громадські зв’язки, хоч, зрозуміло, не всі матеріали є рівноцінними з наукової точки зору, для досліджень у галузі історії повсякдення. Результати цієї роботи знайшли відображення у статті названих авторів, опублікованій на сторінках нашого часопису.

Щоправда, це лише частина приватної колекції Володимира Васильовича, яку він не встиг передати в архівні установи. Мета пропонованої праці – дати загальний аналіз особистих фондів В. Грабовецького, що були створені в архівних установах Львова та Івано-Франківська. На сьогодні найбільш цінні джерела особового походження, пов’язані з життям і діяльністю В. Грабовецького, зберігаються у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки (далі – ЛННБ) ім. В. Стефаника НАН України та Державному архіві Івано-Франківської області (далі – Держархів Івано-Франківської обл., ДАІФО). Вони були передані на зберігання в архівні установи України ще за життя Володимира Васильовича наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. за його безпосередньою участю, частина документів у ЛННБ ім. В. Стефаника надійшла вже після смерті професора.

У відділі рукописів ЛННБ ім. В. Стефаника приватній збірці В. Грабовецького присвоєно реєстраційний номер 268. Перша частина названого архіву: особисті документи, рукописи і машинописи наукових праць, листування та колекційні матеріали – була передана особисто фондоутворювачем в дар бібліотеці 14 грудня 1999 р. Решта документів і матеріалів надійшли вже після смерті В. Грабовецького влітку 2018 р. стараннями його сина Богдана Грабовецького, що проживає в Канаді (м. Торонто). Загалом архівна спадщина, представлена у фондах бібліотеки, за підрахунками завідувача відділу, випускниці колишнього Івано-Франківського

² Коляструк О. А. Документи особового походження як джерела з історії повсякденності. *Український історичний журнал*. 2008. № 2. С. 145.

³ Там само.

державного педагогічного інституту ім. В. Стефаніка (з 1993 р. – Прикарпатський університет) Мирослави Дядюк, становить 12 авторських рукописів монографій, понад 200 статей, що складає більше 10 тис. аркушів. Це є підтвердженням величезної працездатності В. Грабовецького, яку можуть, без сумніву, засвідчити всі, хто був з ним ближче знайомий.

Крім документів біографічного характеру, в т. ч. оригіналів і копій свідоцтв, дипломів, почесних грамот, ювілейних поздоровлень, урядових телеграм та ін., фондоутворювач скрупульозно зібрав та особисто упорядкував свій творчий доробок. В. Грабовецький передав у відділ рукописів ЛННБ ім. В. Стефаніка авторські рукописи монографій “Історія Гуцульщини”, “Олекса Довбуш” та ін., рукописні й машинописні статті. Володимир Васильович серйозно ставився до збереження своїх рукописів навіть після їх публікації, рукописна спадщина його праць, що вийшли друком, досить широко представлена і в ЛННБ ім. В. Стефаніка, і в Держархіві Івано-Франківської обл. У переданій на кафедру приватній колекції рукописів В. Грабовецького порівняно небагато, більшість матеріалів, що залишилися після смерті дослідника, – це творчі заготовки та уривки з текстів монографій і брошур, опублікованих на початку ХХ ст. Водночас у ЛННБ ім. В. Стефаніка збереглися сценарії телевізійних передач Львівської студії телебачення “Скарби народу”, яку він проводив на краєзнавчу тематику, проживаючи у Львові. На жаль, самі телепередачі, наскільки відомо, не збереглися в музеї Львівської обласної державної телерадіокомпанії, бо кінострічка, на яку записувалися програми, була дорога, а для економії коштів її можна було перезаписувати.

У відділі рукописів ЛННБ ім. В. Стефаніка представлено листування В. Грабовецького з різними науковими і громадськими організаціями, видавництвами. Епістолярна спадщина традиційно віддзеркалює ментальність особи, сферу її зацікавлень, морально-етичні норми та естетичні смаки, не випадково український громадський діяч другої половини ХІХ ст. О. Кониський називав листи “автобіографією душі”. Офіційні документи, яких у приватній колекції В. Грабовецького не бракує, не здатні настільки глибоко відтворити справжніх глибоких переживань і настроїв людини, як листування, що дає уявлення про дослідницькі інтереси, моральні принципи та ін. “Виникнувши в особовій сфері, – стверджує львівська дослідниця епістолярію Лариса Головата, – листи, проте, швидко втрачають приватний характер, якщо спілкування автора і адресата наповнене фактами з історії, політики, культури, якщо воно резонує з часом. Орієнтування на конкретного співрозмовника у цьому випадку стає умовним, а листування, перетворюючись на різновид публіцистики, до того ж безпосередньою, наближеною до розмовної мови манерою викладу, цілком заслужено претендує на оприлюднення”⁴.

Серед кореспондентів В. Грабовецького були відомі українські наукові й громадські діячі Олена Апанович, Іван Бутич, Георгій Гербільський, Володимир Голобуцький, Іван та Олександр Гуржії, Вадим Дядиченко, Ярослав Ісаєвич, Микола Ковальський, Орест Мацюк, Михайло Марченко, Микола Мушинка, Петро Толочко, Зоя Хижняк та ін., загалом близько 60 українських істориків, письменників, літературознавців, художників, археологів, краєзнавців, музейників з різних міст України (Київ, Вінниця, Тернопіль, Львів, Чернівці та ін.) та європейські вчені з Польщі, Словаччини, вірменські історики тощо. Епістолярну спадщину вченого опрацьовував колишній його аспірант, нині доцент кафедри історії України і методики викладання історії А. Королько⁵, що звернув найбільшу увагу на кореспонденцію з видатними особистостями на ниві української науки, освіти і культури. Творча співпраця стосувалася насамперед вивчення проблем середньовічної історії України, припала на 50–70-ті рр. ХХ ст., коли В. Грабовецький, працюючи в Інституті суспільних наук АН УРСР у Львові, а з 1975 р. – в Івано-Франківському державному педагогічному інституті ім. В. Стефаніка, активно досліджував

⁴ Колястрок О. А. Документи особового походження як джерела з історії повсякденності. *Український історичний журнал*. 2008. № 2. С. 145, 151.

⁵ Королько А. З епістолярію Володимира Грабовецького. *На вітар історії України. На пошану академіка Володимира Грабовецького*. Івано-Франківськ, 2008. С. 191–320 ; його ж. Епістолярна спадщина Володимира Грабовецького. *Життя, присвячене історії. Володимир Грабовецький: вчений, громадський діяч, людина*. Івано-Франківськ, 2016. С. 141–151.

питання опришківського і селянського рухів у Галичині, запорізького козацтва та ін. На жаль, листів В. Грабовецького до різних науковців збереглося обмаль⁶.

А. Королько умовно поділив листування В. Грабовецького, що зберігається в ЛННБ ім. В. Стефаника, на чотири частини. До першої групи він відніс родинні листи з того періоду, коли В. Грабовецький формувався як науковець, якому була потрібна моральна підтримка з боку родини. Друга група листів і поштових карток є найбільшою за обсягом – листування з відомими науковцями-істориками, що охоплює понад півстолітній період – з середини 1950-х рр. і до кінця 1990-х рр. Третя група епістолярію – листування з урядовими організаціями, громадсько-політичними, релігійно-церковними і культурними установами та діячами. За словами А. Королька, “це не тільки листи, але й дарчі автографи, звернення, клопотання тощо. Переважна більшість їх написана в період незалежної України, відображає активну громадську й наукову позицію історика”⁷. У четвертій групі листування міститься незначна кількість документів, що охоплює кореспонденцію з діячами діаспори. Окремо виділено п’яту частину епістолярної спадщини – привітання В. Грабовецького з ювілеями – 50-ти, 60-ти, 70-ти і 75-річчям. “Усе ж залишається багато неопрацьованих листів, – підсумовує А. Королько, – що якісно згруповані Володимиром Грабовецьким і знаходяться у відділі рукописів ЛННБ ім. В. Стефаника НАН України. Цей пласт матеріалу залишається ще недостатньо вивченим”⁸.

Крім листування, у відділі рукописів ЛННБ ім. В. Стефаника містяться матеріали творчої спадщини В. Грабовецького – рукописи наукових праць, архівні виписки, нотатки до історії козацтва, національно-визвольної війни українського народу під проводом Б. Хмельницького, матеріали “Біографічного словника”, списки пам’яток археології, історії і мистецтва Львівської області на 1972 р., матеріали до “Історичного атласу Галичини” (в т. ч. карти, схеми, гравюри), укладеного В. Грабовецьким (художник Мирослав Гаталевич) та ін. Серед архівних матеріалів представлена виставкова діяльність, переважно експозиції з колекції В. Грабовецького з нагоди 500-річчя повстання Мухи (1990 р.), 500-річчя виникнення запорізького козацтва (1992 р.) та ін.

Окрему групу документів у відділі рукописів ЛННБ ім. В. Стефаника становлять матеріали діяльності історичної секції Львівської обласної організації Українського товариства охорони пам’яток історії та культури (1967–1974 рр.), документація (витяги з протоколів засідань та ін.) кафедри історії України Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника тощо. Серед архівних матеріалів представлено рецензії на праці В. Грабовецького, запрошення на різноманітні науково-практичні конференції, виставки та ін., вітальні картки з нагоди ювілеїв і свят тощо. Очевидно, це лише частина з приватної колекції Володимира Васильовича, бо подібні документи зберігаються в Держархіві Івано-Франківської обл., а деякі з них не потрапили в архівні установи, були передані пізніше на кафедру, де він працював від початку її створення (1990 р.) і до самої смерті. Опрацювання документів особистою збіркою В. Грабовецького у фонді відділу рукописів ЛННБ ім. В. Стефаника продовжується, за словами М. Дядюк, “перебуває в депозиті”.

Водночас у Держархіві Івано-Франківської обл. сформований окремий фонд 2173 (Грабовецький В. В. (24.07.1928 р.) – професор, доктор історичних наук, академік, завідувач кафедри історії України Прикарпатського університету), що складається з одного опису (оп. 1). Усього в названому фонді є 832 справи, 601 документ на 24908 аркушах. Приватний фонд В. Грабовецького містить: біографічні матеріали; творчі роботи вченого (газетні і журнальні матеріали); епістолярну спадщину Володимира Васильовича; колекційні матеріали, зібрані ним і передані на зберігання в архів; архівні виписки В. Грабовецького; книги професора з дарчими написами, а також журнали, газети і краєзнавчу літературу. Як видно з передмови до опису, В. Грабовецький “вирішив здати свої наукові праці в ДАІФО, з яких був утворений особовий фонд В. Грабовецького” в 1998 р. “В архіві було проведено науково-технічну обробку доку-

⁶ Королько А. З епістолярію Володимира Грабовецького. *На вітар історії України. На пошану академіка Володимира Грабовецького*. Івано-Франківськ, 2008. С. 192.

⁷ Королько А. З епістолярію Володимира Грабовецького. *На вітар історії України. На пошану академіка Володимира Грабовецького*. Івано-Франківськ, 2008. С. 191.

⁸ Там само. С. 197.

ментів. Документи згруповані в справи. Опис складений згідно схеми систематизації справ. Заголовки до сформованих справ фондоутворювачем не мінялись. Справи підшиті, оформлені обкладинки, пронумеровані” (с. 3 опису). Формування матеріалів фонду здійснював випускник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Я. Михальчук.

Один тільки перелік назв справ в описі фонду В. Грабовецького в Держархіві Івано-Франківської обл. налічує 127 стор. Щоправда, опис кілька разів поповнювався самим В. Грабовецьким, зокрема в листопаді 1999 р., листопаді 2000 р., листопаді 2001 р., листопаді 2003 р., листопаді 2004 р., жовтні 2005 р., листопаді 2006 р. Найбільше у фонді В. Грабовецького, за нашими підрахунками, більше половини справ, міститься його наукових праць, включаючи машинописні і рукописні матеріали до підготовки публікацій – монографій і статей. Окремо в кінці названого опису є перелік 74 книг науковця, переданих ним для зберігання в архіві, переважно це видання, що побачили світ після 1991 р., у незалежній Україні. Вони становлять лише частину творчого доробку професора, з-під пера якого вийшло близько 100 книжкових видань – монографій і брошур. Серед матеріалів фонду є також вирізки з газет, де публікувалися праці В. Грабовецького з історії українського козацтва (спр. 127, 16 арк.), гайдамацького руху (спр. 128, 13 арк.), історії Гуцульщини (спр. 130, 6 арк.), історії Галича (спр. 131, 22 арк.) тощо.

Особливу цінність у фонді В. Грабовецького становлять матеріали, що стосуються його особистого життя і професійної діяльності. Зокрема, спр. 1 фонду має назву “Документи (копії дипломів, атестатів, виписки з трудової книжки, грамоти, нагородні листи, фотографії). 1928–1999” (168 арк.). Є декілька справ, у яких зберігається епістолярна спадщина вченого: спр. 709 (“Листування з батьком, сестрою та родиною”. 9 листопада 1948 р. – 27 листопада 1968 р. 4 арк.), спр. 708 (“Листування з вітчизняними і зарубіжними діячами, вченими з питань наукової та громадської діяльності”. 30 серпня 1954 р. – 3 вересня 2001 р. 71 арк.) та ін. Водночас, серед матеріалів приватної колекції В. Грабовецького, що після його смерті потрапили до нашого університету, збереглися окремі епізоди родинного листування: із сином Богданом, який проживав у Торонто, братами Федором та Іваном з Печеніжина у 1950–1960-х рр., родичами з Коломиї та м. Шумськ на Тернопільщині, а також з с. Більшовик на Херсонщині, відкритки-поздоровлення від родини з нагоди ювілеїв та телеграми від близьких родичів. Шкода, але бракує листування В. Грабовецького з його батьком – Василем, зберігся лише конверт і одна фотографія. Мабуть, було б добре долучити їх до вище згаданої невеликої за обсягом справи 709 у Держархіві Івано-Франківської обл., що містить кореспонденцію з родиною.

Збереглися також офіційні документи з львівського періоду роботи В. Грабовецького в Інституті суспільних наук АН УРСР у 1953–1975 рр., що можуть бути цінними для дослідників не лише життя і діяльності вченого, а взагалі функціонування наукових інституцій на радянській Україні, особливостей ведення тогочасної документації. Так, спр. 794 – це “Матеріали про переобрання В. В. Грабовецького на посаду старшого наукового співробітника відділу історії України Інституту суспільних наук АН УРСР. Машинописні та рукописні тексти”. 1961–1974 рр. (15 арк.); спр. 793 – “Звіти старшого наукового співробітника відділу історії України Інституту суспільних наук АН УРСР В. В. Грабовецького про виконання наукових робіт за 1961–1972 рр. Рукописний та машинописний тексти” (21 арк.) та ін. Проживаючи у Львові (до 1975 р.), В. Грабовецький приділяв значну увагу громадській діяльності, що сприяла підвищенню інтересу в тодішньому суспільстві до історії України, історичного краєзнавства. Це мало важливе значення в українському патріотичному вихованні молодого покоління. У спр. 9 містяться рукописні матеріали щодо підготовки вченого до телепередач, які велися ним на Львівській обласній студії телебачення, заснованій наприкінці 1950-х рр. (спр. 9 “В. Грабовецький “Вивчай рідний край”. Телепередача. Машинописний текст”. 1960. 21 арк.).

Крім того, особистий фонд В. Грабовецького містить деякі справи про його професійну діяльність на історичному факультеті Івано-Франківського державного пединституту ім. В. Стефаника (з 1993 р. – Прикарпатський університет ім. В. Стефаника). Зокрема, нашу увагу привернула спр. 795 “Матеріали про присвоєння В. Грабовецькому наукового звання професора. 1979–1980 рр.” (48 арк.). В. Грабовецький передав на зберігання в архів тексти лекцій, які він читав студентам-історикам: 15 рукописних лекцій з історії України доби феодалізму (спр. 539–552),

деякі інші лекційні матеріали (*сnp.* 14 “В. Грабовецький “До 800-річчя “Слова о полку Ігоревім. Лекція. Машинописний текст”. 1985. 40 арк. та ін.). Дослідники можуть ознайомитися з відгуками на кандидатські дисертації та автореферати дисертацій різних вчених, що захищалися у 1980-х рр. (*сnp.* 626 “В. Грабовецький. Відгуки на кандидатські дисертації та автореферати дисертацій вчених”. 1982, 1989 рр. 22 арк.), оцінками наукової творчості вченого (*сnp.* 10 “Рецензії, зауваження, відгуки науковців на праці В. Грабовецького. Машинописний текст”. 1954–1968 рр. 174 арк.).

Окремо зберігаються запрошення В. Грабовецького на наукові й творчі заходи (зокрема, *сnp.* 219 “Запрошення на конференції, святкові академії, творчі вечори та презентації книг В. Грабовецького”. 1968–1997 рр. 124 арк.), привітання від відомих українських діячів науки і культури (*сnp.* 8 “Ксерокопії дарчих автографів, телеграм та листів відомих діячів науки і культури України, присвячених В. Грабовецькому”. 1954–1996. 27 арк.). Водночас серед архівних документів викликають інтерес матеріали про заснування Івано-Франківського історико-меморіального музею Олекси Довбуша у вересні 1995 р., що в 1997 р. отримав статус державного, (*сnp.* 635 “Документи (розпорядження Івано-Франківської облдержадміністрації. Статут та ін. документи) про створення історико-меморіального музею О. Довбуша. 1997 р. Машинописний текст”. 10 арк.). В. Грабовецький дуже ретельно підійшов до формування особистого фонду в Держархіві Івано-Франківської обл., про що свідчить, зокрема, свідоме нагромадження ним значної кількості матеріалів, безпосередньо пов’язаних з викладацькою діяльністю в Прикарпатському університеті.

Серед архівних справ виявлено дипломні роботи, що захищалися в 1990-ті рр. під керівництвом професора (*сnp.* 147 “Кравченко О. Д. “Батурич – столиця гетьманів Лівобережної України. Дипломна робота. Рукописний текст”. 1994. 81 арк.; *сnp.* 149 “Кузів Ю. Д. “Львівський історик Юліан Целевич. Дипломна робота. Машинописний текст”. 1992. 67 арк. тощо). У фонді В. Грабовецького знаходяться наукові й навчально-методичні роботи вчених, його колег по університету і колишніх студентів, що викликали в професора з різних причин зацікавлення. Серед таких праць хотілося б виділити дослідження М. Вегеша, В. Пришляка, В. Полека, В. Бурдуланюка, Г. Бурнашова, І. Кочкіна та ін. Назвемо декілька справ, що привернули нашу увагу: *сnp.* 213 (“В. М. Бурдуланюк “Музичне життя на Західній Україні. Пам’ятники діячам музичної культури”. Методичний матеріал на допомогу лекторам Товариства охорони пам’яток історії та культури. Машинописний текст”. 1987. 24 арк.), *сnp.* 290 (В. Пришляк “Антифеодальна боротьба карпатських опришків під проводом О. Довбуша в історіографії”. Стаття. Машинописна копія. 3 арк.) тощо. В. Грабовецький нагромадив і передав на зберігання в особистий фонд привітання, які надходили до нього з різних приводів від студентів (*сnp.* 218 “Листи і поздоровлення Грабовецькому В. В. від студентів Прикарпатського університету. Рукописні тексти. 1992–1999”. 51 арк.).

Таким чином, особисті фонди В. Грабовецького у відділі рукописів ЛННБ ім. В. Стефаника та Держархіві Івано-Франківської обл. викликають науковий інтерес тим, що зберігаючи матеріали з приватної колекції відомого професора і громадського діяча, нагромаджені ним упродовж усього життя, дають уявлення про особливості характеру, творчої діяльності, взаємин з людьми, які його оточували, тощо. Опрацювання матеріалів особистих фондів В. Грабовецького, що були створені в державних архівних і бібліотечних установах Львова та Івано-Франківська, є цінним не тільки для дослідження життя і діяльності В. Грабовецького, а й духу тогочасної епохи крізь призму документів особового походження. Особливого значення цей вид першоджерел набуває на тлі методологічного пошуку в сучасній українській історіографії, коли стало популярним вивчення історії повсякденності та антропологічний підхід до історичного минулого. Сподіваємося, що інформація про матеріали особового походження з колекції В. Грабовецького буде цікавою для науковців, дасть поштовх до подальших досліджень на ниві повсякденної історії та історичної біографістики як галузі сучасної історіографії, що вивчає діяльність окремих осіб у контексті відповідної епохи.

VOLODYMYR HRABOVETSKYI PERSONAL FUNDS
AT THE ARCHIVAL INSTITUTIONS OF LVIV AND IVANO-FRANKIVSK

Ihor RAIKIVSKYI

State Higher Educational Institution

“Vasyl’ Stefanyk Precarpathian National University”,

Department of History of Ukraine and methods of teaching history,

57, Taras Shevchenko st., Ivano-Frankivsk 76000, Ukraine

e-mail: i.ray@ukr.net

Summary

The article analyzes the personal funds of Volodymyr Hrabovetskyi – Doctor of Historical Sciences, Professor, the first head of the Department of History of Ukraine at Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. He left a significant creative heritage – dozens of book editions, hundreds of articles. At the end of the twentieth century – at the beginning of the twenty-first century he also handed over his private collection for storage to the Department of Manuscripts of Vasyl Stefanyk Lviv National Academic Library (fund № 268) and the State Archives of Ivano-Frankivsk oblast (fund № 2173, 832 cases). Among the materials of Volodymyr Hrabovetskyi private collection are documents of a biographical nature (originals and copies of certificates, diplomas, certificates of honor, etc.), author’s manuscripts of monographs and articles, scenarios of television broadcasts, creative workpieces, correspondence with various scientific and public organizations, publishing houses, documentation of the institutions in which the scientist, teacher and public figure worked (scientific reports by V. Hrabovetskyi at the Institute of Social Sciences of the National Academy of the USSR, materials on the awarding of the academic title of the professor, extracts from the protocols of the meetings of Department of History of Ukraine in Carpathian National University, etc.), texts of lectures, books with inscriptions, periodicals, local history books, dissertations, which are protected under the guidance of professor, and so on.

Working out materials of personal funds of Volodymyr Hrabovetskyi in the state archival and library institutions of Lviv and Ivano-Frankivsk is valuable not only directly for the study of his life and activity – the features of character, creative activity, relations with the people who surrounded, but also for the spirit of the time era through the prism documents of personal origin. As a separate primary sources (personal papers), private collection by Volodymyr Hrabovetskyi is of particular importance against the background of methodological search in modern Ukrainian historiography, when it has become a popular study of the history of everyday life and anthropological approach to the historical past.

Keywords: personal funds, private collection, archival institutions, sources of personal origin, Volodymyr Hrabovetski, Department of Manuscripts of Vasyl Stefanyk Lviv National Academic Library, the State Archives of Ivano-Frankivsk oblast.

REFERENCES

Kolyastruk O. Dokumenty osobovoho pokhodzhennya yak dzherela z istorii povsiakdennosti. *Ukrains’kyi istorychnyi zhurnal*. 2008. № 2. S. 145–153. (in Ukrainian).

Koliastruk O. A. Povsiakdennist’ yak ob’iekt istorychnoho doslidzhennia: okremi metodolohichni zauvazhennia. *Literatura ta kul’tura Polissia*. 2009. Vyp. 52. S. 187–195. (in Ukrainian).

Korol’ko A. Epistoliarna spadshchyna Volodymyra Hrabovets’koho. *Zhyttia, prysviachene istorii. Volodymyr Hrabovets’kyi: vchenyi, hromads’kyi diiach, liudyna*. Ivano-Frankivs’k, 2016. S. 141–151. (in Ukrainian).

Korol’ko A. Z epistoliaruu Volodymyra Hrabovets’koho. *Na vivtar istorii Ukrainy. Na poshanu akademika Volodymyra Hrabovets’koho*. Ivano-Frankivs’k, 2008. S. 191–320. (in Ukrainian).